

HABERLE, Marijan, arhitekt (Zagreb, 16. V. 1908 — Rijeka, 20. III. 1979). Diplomirao 1931. na Tehničkom fakultetu u Zagrebu (H. Erlich). God. 1934—40. radi s H. Bauerom, a 1940—45. samostalno. Nakon 1945. sudjeluje u obnovi naselja u Lici i projektiranju zdravstvenih ustanova; do 1951. radi u APZ-u, potom do 1977. vodi arhitektonski atelje »Haberle« (poslije »Forum«). Bio je 1951—53. profesor na Tehničkom fakultetu u Sarajevu. Izvanredni je član JAZU od 1977. Sudjelovao je na mnogim natjecanjima a više od sedamdeset njegovih radova je nagrađeno i otkupljeno. S H. Bauerom projektirao je Zagrebački zbor (1936, danas Studentski centar), Dom društva inženjera i arhitekata u Pierottijevoj ul. 4 (1937), bolnicu na Jordanovcu (1938), stambeno-poslovnu zgradu »Fiat« u Savskoj ul. (1939), sve u Zagrebu, te hotel u Ulcinju (1937). U Zagrebu samostalno projektira crkve Sv. Josipa u Trakošćanskoj ul. (1937) i Bl. Marka Križevčanina na Selskoj cesti (1940) te stambenu zgradu s kino-dvoranom u Kordunskoj ul. (1940) u kojoj postiže primjeran sklad sa snažnim volumenom crkve Sv. Blaža.

Nakon 1945. projektira proširenje Zagrebačkoga velesajma (1949, danas Tehnički muzej), Brodarski institut (1949—55) i novi Zagrebački velesajam (prva faza 1955—56). U Jablanici oblikuje veliku branu hidrocentrale (1953—55). Značajna je njegova aktivnost u Nacionalnome parku Plitvička jezera, gdje finim osjećajem za krajolik podiže hotele u Plitvičkom Ljeskovcu (1949) i na Velikoj Poljani (1955—58). U središtu Kumrovcu projektira zgradu pošte (1964), što se gabaritom i mjerilom prilagođuje specifičnostima ruralne sredine. U Slavonskom Brodu gradi memorijalni dom »Đuro Salaj« (1961—72, s M. Jurković) i novi željeznički kolodvor (1967). Njegovo je najznačajnije djelo koncertna dvorana »Vatroslav Lisinski« u Zagrebu (1960—1973, suautori M. Jurković i T. Zdvorak). Projektirao je i četrdesetak stambenih i poslovnih zgrada raznih tipova i namjena. U svojim djelima Haberle sjedinjuje sva pozitivna iskustva međuratne zagrebačke škole arhitekture.

BIBL.: *Koncertna dvorana »Vatroslav Lisinski« u Zagrebu*, ČIP, 1974, 3; *Spomen dom »Đuro Salaj« u Slavonskom Brodu*, Arhitektura, 1976, 158—159.

LIT.: Z. Strižić, Nacionalni park Plitvička jezera, Arhitektura, 1950, 7—8. — B. Rašica, Dom Matice iseljenika Hrvatske — Izgradnja nove koncertne dvorane, ibid., 1962, 113. — Ž. Domljan, Poslijeratna arhitektura u Hrvatskoj, ŽU, 1969, 10. — Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985, Arhitektura, 1986, 169—199. — T. Premrl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1989. — Arhitekti članovi JAZU, Rad HAZU, 1991, 437. Z. Kol.

HALER, Albert, estetičar i povjesničar književnosti (Vrgorac, 3. VIII. 1883 — Kamnica kraj Maribora, 18. V. 1945). Završio studij filozofije u Beču. Doktorirao u Zagrebu 1927 (*Gundulićev Osman s estetskog gledišta*). Predavao u Dubrovniku, Splitu i Zagrebu. U esejima i knjiž. studijama zastupa isključivo estetska mjerila, odbacujući ostale kritičke metode. U knjizi *Doživljaj ljepote* (Zagreb 1943), koja sadržava svojevrsnu povijest estetike

i vlastiti estetički sustav utemeljen na postavkama B. Crocea, H. poseže i za primjerima iz lik. umjetnosti.

LIT.: T. Čubelić, *Doživljaj ljepote*, HR, 1944, 6. — Z. Posavac, Albert Haler, Zagreb 1978. D. Hč.

HALLER, Anton, slikar (Split, 19. IX. 1923). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1950. Likovni pedagog u Rijeci. Slika portrete i pejzaže u duhu postimpresionizma s naznakama De Chiricove metafizike. Najčešći su motiv njegovih slika luka i grad Rijeka. Samostalno izlagao u Rijeci (1955, 1968, 1973, 1988, 1990), Zadru (1955, 1970, 1980) i Splitu (1962, 1970). LIT.: V. Ekl, Anton Haller (katalog), Rijeka 1970. — *Ista*, Riječki motivi, Rijeka 1990.

HALLER, Josip, zlatar (Beč, oko 1806 — Varaždin, prije 1851). Došao u Varaždin 1832. i zaposlio se kao voditelj zlatarske radionice. Od 1835. samostalan je zlatarski majstor (do 1849). Od njegovih je radova sačuvana srebrna posudica za tamjan u franjevačkom samostanu u Virovitici, označena žigom Varaždina i autorovim prezimenom.

LIT.: I. Lentić, Varaždinski zlatari i pojasari, Zagreb 1981, str. 60—64, 84.

HALPER, Radovan, arhitekt (Zagreb, 5. VIII. 1928 — Aarau, Švicarska, 15. VIII. 1993). Diplomirao na Tehničkom fakultetu u Zagrebu 1953 (V. Turina). God. 1955—63. radi u Parizu, Zürichu i Stockholmu. God. 1963—74. vodi vlastiti biro u Stockholmu, a od 1972. u Aarauu u Švicarskoj. Projektira stambene, poslovne i industrijske građevine te izvodi rekonstrukcije stambenih zgrada (XVI—XVII. st.). Od izvedenih se djela ističu: Svenska Handelsbanken (1965) i Skaraborsbanken (1967) u Stockholmu, stambene zgrade u Nyboda Bergu u Švedskoj (1966—70), klinika za rekonvalescente u Signal de Bongy (1971) i stambena zgrada u

M. HABERLE, M. JURKOVIĆ i T. ZDVOŘAK, koncertna dvorana »Vatroslav Lisinski« u Zagrebu

M. HAMZIĆ, *Krštenje Kristovo*. Dubrovnik, Knežev dvor

Oltenu (1979–82) u Švicarskoj te niz obiteljskih kuća u Francuskoj, Švedskoj, Švicarskoj i na Srednjem Istoku. Samostalno izlagao u Stockholmu (1981) i Chamu u Švicarskoj (1982).

J. M. M.

HAMEL, obitelj bravara u XIX. i XX. st. *Andrija* je oko 1820. u Zagrebu osnovao bravarsku radionicu. Njegov sin *Juraj* izrađivao je umjetnički kovano željezo u pov. stilovima za palače (Zrinjski trg 3, Ilica 5 i vila Weiss na Prekrižju u Zagrebu, portal za park dvorca u Oroslavju, kovani pozlaćeni lusteri za katedralu u Zagrebu); izlagao na izložbama u Budimpešti 1885. i 1896. i u Parizu 1900. Jurjev sin *Dragutin* učio je zanat (1888–92) na Obrtnoj školi u Zagrebu i u obiteljskoj radionici. Izradio je portal dvorca u Kerestincu, vile na Dubravkinu putu 1 u Zagrebu, portal na ulazu u park bolnice u Vrapču. Obitelj H. zatvorila je radionicu 1975.

L. D.

HAMERLIĆ, Fridrik, slikar (? – Karlovac, 1860). Došao u Karlovac 1836. i tu ostao do kraja života. Slikao je oltarne slike za franjevačku crkvu u Karlovcu. Od 1836. bio je učitelj V. Karasu, koji mu je bio pomoćnik do svog putovanja u Italiju 1839. Bavio se i zidnim slikarstvom; oslikao je svetište Sv. Marije Snježne u Kamenskom (*Raspeće, Uznesenje Marijino, Posvećenje snijega*) koja je potpuno srušena 5. X. 1991.

LIT.: I. Maroević, Fridrik Hamerlić u Kamenskom, u knjizi: Kamensko, Zagreb 1973. — A. Simić-Bulat, Slikarstvo u Karlovcu devetnaestoga stoljeća (katalog), Karlovac 1978, str. 9, 19.

R.

HAMMER, Berislav, slikar (Drniš, 11. VIII. 1906 — 2. V. 1991). Pohađao Srednju obrtničku školu u Splitu (1923–26), gdje slikarstvo uči kod E. Vidovića. U ranijem razdoblju slika u akvarelu mrtve prirode, maske i portrete, poslije se opredjeljuje za krajolik (*Kuća s visokim dimnjacima, Seosko dvorište*). Oko 1970. počinje slikati veće kompozicije u ulju. Samostalno je izlagao u Drnišu i Kninu.

HAMZIĆ, Antun, vezilac (Ston, druga pol. XV. st. — oko 1536). Brat slikara M. Hamzića. Spominje se 1502. kao majstor i vojnik-najamnik u Stonu. God. 1504. sklopio je ugovor da će načiniti plašt s vezenom kukuljicom a 1507. da će izvesti križeve na novoj planiti i plaštu za dubrovačku stolnu crkvu. God. 1512. obvezuje se izvesti plašt s deset svetaca i kukuljicu, a 1515. veze planitu za crkvu Sv. Vlahu, potom za dominikanski i franjevački samostan. Vjerojatno je vezove radio prema crtežima svojega brata. Pripisuje mu se planita s vezenim svetačkim likovima u franjevačkom samostanu u Dubrovniku, a možda je njegovo djelo i plašt s kukuljicom ukrašen vezenim rubom sa svecima iz samostana Sv. Klare.

LIT.: N. Bezić-Božanić, Prilog dubrovačkom umjetničkom vezivu XVI. stoljeća, Prilozi — Dalmacija, 1962.

N. B. B.

HAMZIĆ, Mihajlo, dubrovački slikar (Ston, ? — Dubrovnik, 1518). Spominje se prvi put u dokumentu iz 1509. u kojemu Vijeće umoljenih

prihvaća njegovu sliku Sv. Ivana Krstitelja za Knežev dvor. Ta slika nastaje nakon Hamzićeva boravka u Italiji, gdje je učio slikarstvo kod A. Mantegna. Nedugo potom prihvaća namještenje u dubrovačkoj carinarnici. U svoju radionicu dovodi 1512. slikara Piera Giovannijeva iz Venecije i Dubrovčanina Vlahu Nikolina, a iste godine sklapa ugovor za izradu triptiha Sv. Nikole za obitelj Lukarević u dominikanskoj crkvi. Brojni dokumenti govore o njegovim trgovačkim poslovima, putovanju u Italiju, dugovima, zapljenama i izgonu iz grada. O umjetničkom djelovanju svjedoči dokument iz 1515. u kojemu se spominje davanje tromjesečnoga »salvakondakta« slikaru da bi slikao za katedralu. God. 1518. zajedno s P. Giovannijevim dobiva zadatak da završi poliptih za oltar Sv. Josipa u katedrali (koji je započeo N. Božidarević), ali ga u radu prekida smrt.

Poznate su samo dvije njegove slike: *Krštenje Kristovo* u Kneževu dvoru i Lukarevićev *Triptih Sv. Nikole* u dominikanskoj crkvi. *Krštenje Kristovo* može se smatrati Hamzićevim djelom upravo zbog mantegneskih značajki. Na slici polukružna oblika H. je postavio koštunjavoga Krista i asketski mršavoga Ivana Krstitelja u prvi plan sa širokim stjenovitim krajolikom i slikanim u gradacijama smeđih i zelenkastih tonova, s vrsnim poznavanjem zračne perspektive. U ozbiljan i strogo zamišljen krajolik H. unosi lirske akcente i pomalo naivne slikovite pojedinosti (ptice, jelen).

Triptih u samostanu dominikanaca sa Sv. Nikolom u sredini te Sv. Ivanom Krstiteljem i Sv. Stjepanom, odnosno Sv. Magdalenom i Sv. Markom na bočnim stranama odaje izrazitije majstorove sklonosti prema kolorističkome izričaju. Dok je središnji monumentalni i plastički riješen lik Sv. Nikole u svojoj statičnosti donekle arhaijski koncipiran i postavljen na postament u niši poput kipa, bočne su figuralne grupe slobodnije razmještene u prostoru i imaju živa i produhovljena lica. Uspjeli koloristički odnosi, naglašeni kontrasti i ritmovi boja nadahnuti su venec. slikarstvom, a jaki plastični volumeni ukazuju na utjecaj A. Mantegna.

Hamzićevo djelo označava završetak procvata staroga dubrovačkoga slikarstva i početak opadanja njegovih vrijednosti.

LIT.: K. Kovač, Nicolaus Ragusinus und seine Zeit, Beiblatt zum Jahrbuch CC, 1917. — Lj. Karaman, Stari dubrovački slikari, HR, 1943, 3. — J. Tadić, Grada. — F. Kesterčanek, O Mihajlu Hamziću i ostalim slikarima XVI. stoljeća u Dubrovniku, Prilozi — Dalmacija, 1962. — V. Đurić, Dubrovačka slikarska škola, Beograd 1963. — K. Prijatelj, Dubrovačko slikarstvo XV–XVI. stoljeća, Zagreb 1968. — V. Marković, Slikarstvo, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb 1987.

K. Plj.

HAN, Verena (rođena Manč), povjesničarka umjetnosti (Vukovar, 4. IX. 1912 — Beograd, 4. XII. 1993). Diplomirala u Zagrebu, doktorirala u Beogradu 1956. God. 1936–41. bila je lik. kritičarka zagrebačkoga dnevnika »Obzor«, od 1945. kustosica Muzeja za umjetnost i obrt u Zagrebu; od 1947. djelovala u Beogradu.